

С учетом позиций ученых по данному вопросу автор приходит к выводу, что принципы оплаты труда отличаются от принципов заработной платы как принципы, разные по содержанию (понятие «оплата труда» более широким по содержанию) понятий.

Ключевые слова: право, оплата труда, защита, работник, принцип.

Summary

Fartushok T. Remuneration principles in terms of protection of rights for labor payment.

The author notes that proper remuneration is one of the conditions for the protection of rights of citizens of any country. Fixing the remuneration principles in the legislation is a prerequisite for guarantees of protection of these rights.

Detailing the principles of remuneration in terms of protection of rights for labor payment is the purpose of this article.

The author analyzed some positions of well-known scientists on principles of remuneration and pointed his own opinion on them.

Principles of remuneration are not the same as the principles of wages.

Taking into account the analysis of the positions of scientists author concludes that the principles of remuneration differ from the principles of wages, as these principles are different in its meanings (the first one is a broader content).

Key words: law, remuneration of labour, protection, worker, principle.

УДК 346.544.6

Т. М. ЧЕРЕДНІКОВА

Тетяна Миколаївна Череднікова, здобувач Інституту економіко-правових досліджень НАН України

ПОНЯТТЯ НАФТИ ТА НАФТОПРОДУКТІВ ЯК ОБ'ЄКТІВ ПРАВОВІДНОСИН З ПОСТАВКИ

На перший погляд може здатися, що питання визначення поняття нафти та нафтопродуктів як об'єктів господарських правовідносин з поставки отримало належне визначення як у юридичній літературі, так і в актах чинного законодавства України. Втім, детальний аналіз нормативно-правових актів та вивчення наукових підходів до визначення сутності нафти та нафтопродуктів як об'єктів економічного обігу свідчать про наявність суперечностей як суто теоретичного, так і практичного характеру. Саме вказаними та іншими обставинами зумовлюється актуальність виконання представленого дослідження.

У цілому окремі аспекти правового режиму нафти та нафтопродуктів як об'єктів правовідносин з поставки знайшли відображення у наукових працях О. О. Гавриліної, Д. Д. Логофета, В. В. Романової, М. В. Саудаханова, С. Л. Ситнікова та ін. Водночас невирішеними та такими, що потребують поглибленого висвітлення, залишаються питання конкретизації правових норм, які визначають нафту та нафтопродукти як об'єкт господарського обігу.

У зв'язку з цим **метою** дослідження є виявлення правових кваліфікуючих ознак нафти та нафтопродуктів як об'єктів господарських правовідносин з поставки.

Зокрема, нафта є складовою надр України і розглядається як корисна копалина, яка видобувається з-під земної кори. Кодекс України про надра від 27 липня 1994 р. не дає визначення поняття «нафта», проте зі змісту випливає, що нафта належить до нафтогазових надр (ст. 3-1)¹.

Розвиваючи положення кодифікованого нормативного акта, Закон України «Про нафту і газ» від 12 липня 2001 р. наголошує, що **нафта** – це корисна копалина, що являє собою суміш вуглеводнів та розчинених в них компонентів, які перебувають у рідкому стані за стандартних умов (тиску 760 мм ртутного стовпа і температури 20 С°), і є товарною продукцією (ст. 1)². Як можна побачити, до числа кваліфікуючих ознак нафти додається вказівка на якості цієї корисної копалини як **товарної продукції**. При цьому зміст терміна «товарна продукція» не розкривається у тексті названого Закону. З'ясувати змістовне навантаження цього поняття виявляється досить складним завданням навіть у разі здійснення спроб аналізу інших актів нафтогазового законодавства України.

Дослідження спеціального законодавства України з питань бухгалтерського обліку та фінансової звітності також не привносить ясності у розуміння поняття «товарна продукція». Можна зустріти лише згадку про «готову продукцію» у Положенні (стандарті) бухгалтерського обліку 9 «Запаси», затвердженому наказом Міністерства фінансів України від 20 жовтня 1999 р. № 246. Зокрема, готовою визнається продукція, що виготовлена на підприємстві, в установі, призначена для продажу і відповідає технічним та якісним характеристикам, передбаченим договором або іншим нормативно-правовим актом (абз. 4 п. 6)³.

Взаємозв'язок між поняттями товарна та готова продукція простежується, якщо звернутися до наукових джерел і енциклопедичної літератури. Так, окремі науковці зазначають, що «частина валової продукції, вироблена аграрними підприємствами, реалізується за різними каналами: державі, населенню, на ринку, під-

приємствам громадського харчування, споживчій кооперації й іншим установам та організаціям. Її називають товарною. Ту частину продукції, яка продана і за яку підприємство одержало гроші, називають реалізованою»⁴. В іншому науковому виданні також акцентовано увагу на тому, що продукція, яка продана підприємством заготівельним організаціям, переробним підприємствам, на біржах, на експорт, на сільських ринках, безпосередньо своїм працівникам та іншим громадянам, а також використана на обмін за бартерними угодами, називається товарною⁵.

У економічному словнику-довіднику за редакцією С. В. Мочерного надається схоже з вищенаведеними дефініціями визначення поняття «товарна продукція» як продукції, виробленої протягом певного часу і призначеної для реалізації за межами підприємства, тобто підготовленої для передачі у народногосподарський обіг⁶.

Отже, нафта як товарна продукція має відповідати таким ознакам:

- виготовлена на підприємстві;
- призначена для продажу;
- має технічні та якісні характеристики, передбачені нормативно-правовим актом чи/та договором.

Саме з урахуванням цих ознак сформульовано визначення поняття «**товарна продукція гірничодобувного підприємства**», під яким розуміється мінеральна сировина, видобута гірничодобувним підприємством, що відповідає установленим стандартам (абз. 11 п. 2 Класифікації запасів і ресурсів корисних копалин державного фонду надр, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 5 травня 1997 р. № 432). При цьому **мінеральна сировина** у абз. 9 п. 2 цього ж нормативно-правового акта визначається як корисна копалина, видобута і перероблена на товарну продукцію гірничого виробництва⁷. У зв'язку з цим не випадково у Податковому кодексі України від 2 грудня 2010 р. **вуглеводневою сировиною** визнаються нафта, природний газ (у тому числі нафтовий (попутний) газ, газ (метан) вугільних родовищ, газ сланцевих товщ, газ центрально-басейнового типу, газ колекторів щільних порід), газовий конденсат, що є товарною продукцією (підпункт 14.1.35 п. 14.1 ст. 14)⁸.

Правова кваліфікація нафти як товарної продукції знаходить вияв у спеціальних підзаконних нормативно-правових актах з досліджуваної тематики. Зокрема, термінологічний апарат розширюється використанням поняття «товарна нафта». Дефініція цього поняття наводиться в Інструкції з контролювання якості нафти і нафтопродуктів на підприємствах і організаціях України, затвердженій спільним наказом Мінпаливенерго України, Держспоживстандарту України від 4 червня 2007 р. № 271/121. Так, **товарною нафтою** визнається нафта, підготовлена до постачання споживачу відповідно до вимог чинних нормативних документів (п. 3)⁹. Майже аналогічне визначення поняття «товарна нафта» наводиться у п. 3 Інструкції про порядок приймання, транспортування, зберігання, відпуску та обліку нафти і нафтопродуктів на підприємствах і організаціях України, затвердженій спільним наказом Мінпаливенерго України, Мінтрансзв'язку України, Мінекономіки України, Держспоживстандарту України від 20 травня 2008 р. № 281/171/578/155. У цьому документі до категорії товарної нафти віднесено нафту, що відповідає нормативному документу, яким устанавлено її якість для постачання споживачеві¹⁰.

Базуючись на вищенаведених міркуваннях, можна було б із певною часткою впевненості стверджувати про те, що у будь-якому разі, коли в тексті нормативно-правового акта згадується термін «нафта», мається на увазі саме «товарна нафта» (як нафта, доведена до стану товарної продукції). Звісно, що це припущення слід застосовувати до всіх випадків, коли йдеться про залучення нафти до сфери господарського обігу. Адже сам процес видобування нафти з надр ще не наділяє отриману нафту ознаками товарної продукції, оскільки це лише первісний етап у системі дій щодо створення продукції, яка має вартісний характер та цінову визначеність.

Можливо, саме останньою сентенцією можна було б пояснити використання у законодавстві України такого терміна, як «нафта сира». Цей термін вживано у тексті Закону України «Про нафту і газ», але його визначення не наведено. Нормативне тлумачення цього терміна міститься у підзаконних нормативно-правових актах, зокрема у Порядку організації та проведення біржових аукціонів з продажу нафти сирій, газового конденсату власного видобутку і скрапленого газу, затвердженому постановою Кабінету Міністрів України від 16 жовтня 2014 р. № 570. Зокрема, **нафта сира** у цьому документі визначається як нафта, що видобувається з родовищ суб'єктом господарювання, який отримав спеціальний дозвіл¹¹.

Разом із тим виникає питання щодо наявності ознак товарної продукції у нафти сирій. Адже з'являються певні сумніви щодо оборотоздатності у комерційному обігу видобутої з родовищ нафти, які підкріплюються відповідною інформаційною базою.

Насамперед заслуговує на увагу інформація, яка має важливе значення для встановлення правомірності віднесення нафти сирій до об'єктів майнових правовідносин у нафтогазовій сфері. Так, в одному з енциклопедичних видань нафта визначається як «масляниста рідина, зазвичай бурого до майже чорного кольору, що являє собою суміш вуглеводнів, поширена в осадовій оболонці землі і утворюється разом з газоподібними вуглеводнями зазвичай на глибині понад 1,2–2 км. Є найважливішою природною копалиною і має військово-стратегічне значення»¹².

Як зауважує О. О. Гавриліна, використання терміна «нафта сира» в бюджетному та податковому законодавстві є перекладом терміна *crude oil* (нафта сира), що використовується для позначення товару у зовнішньоекономічних контрактах купівлі-продажу нафти. Втім, на її думку, у будь-якому разі при використанні термінів «нафта», «нафта сира» мається на увазі виключно товарна нафта¹³. Можливо, це припущення

науковця базується на положеннях міжнародно-правових актів, зокрема Міжнародної конвенції по запобіганню забрудненню з суден 1973 року. У додатку 1 до цієї Конвенції «сира нафта» приводиться у значенні будь-якої рідкої вуглеводневої суміші, яка зустрічається в природному вигляді в надрах землі, незалежно від того, оброблена вона чи ні, з метою полегшення її транспортування, і включає: а) сиру нафту, з якої можуть бути вилучені деякі фракції перегонки; і б) сиру нафту, до якої можуть бути додані деякі фракції перегонки (п. 28 Правила 1)¹⁴. Проте слід зважити на те, що це визначення стосується обмеженої сфери застосування терміна «нафта сира», а саме у зв'язку із забрудненням з суден.

У контексті міжнародно-правових положень про шкоду від забруднення нафтою заслуговує на увагу Міжнародна конвенція про цивільну відповідальність за шкоду від забруднення нафтою від 29 листопада 1969 року. У тексті цього міжнародно-правового акта, до якого Україна приєдналася 4 липня 2002 р., «нафта» означає будь-яку стійку вуглеводневу мінеральну нафту, зокрема сиру нафту, мазут, тяжке дизельне паливо і мастило, незалежно від того, чи перевозяться вони на борту судна як вантаж або у паливних танках такого судна (п. 5 ст. 1)¹⁵. Як можна побачити, міжнародно-правова дефініція допускає змішування різних правових категорій, а саме: нафти як вуглеводневої сировини та, зокрема, дизельного палива та мастила як продуктів переробки нафти.

У зв'язку з цим використання міжнародно-правової інтерпретації досліджуваного поняття у межах вітчизняної правової системи лише ускладнює виявлення відмінних ознак як між категоріями «нафта сира», «товарна нафта», так і поняттями, що позначають продукти переробки нафти.

Особливості, які притаманні нафті сирій і товарній у правовій та економічній площинах зумовлені насамперед показниками якості нафти. Зокрема, у науковій літературі зауважується, що показники якості нафти поділяють на залежні від промисловості (забезпечується промисловою підготовкою нафти на об'єкті нафтовидобутку), і ті, що залежать від природних характеристик (щільність, фізико-хімічний склад). У першому випадку, залежно від ступеня промислової підготовки, нафта поділяється на сиру і товарну¹⁶.

У наукових джерелах нафта, що видобувається на родовищі, визнається сирою. При виході з нафтового пласта відбувається її перемішування з водою і механічними домішками з утворенням різних емульсій. На початковому етапі розробки родовища вміст води може бути низьким або відсутнім повністю, а в кінці – обводненість нафти може досягати 70–80 %. *Пластова вода і механічні домішки є баластом, транспортування яких магістральними нафтопроводами економічно не вигідно.* Для доставки нафти споживачам необхідна її промислова підготовка з метою забезпечення певних показників якості сировини для подальшої її переробки на нафтопереробному заводі¹⁷. Крім того, промислова підготовка нафти дає змогу довести до нормативно встановленого рівня кількість шкідливих компонентів. Адже транспортування недостатньо знесоленої, зневодненої, з механічними домішками нафти призводить до багатьох наслідків: економічних (незаплановані витрати, пов'язані з перекачуванням некондиційної нафти, витрати нафтопереробного заводу на зневоднення та знесолення нафти); технічних (корозія стін нафтопроводів) тощо¹⁸.

У зв'язку з цим слід погодитися з думкою окремих науковців про те, що нафтова мінеральна сировина не відповідає ознакам об'єкта економічного обігу через те, що вона не відповідає вимогам якості, а отже, й вимогам безпеки, її добування є проміжним етапом нафтовиробничого циклу¹⁹.

Отже, товарна нафта виступає результатом промислової підготовки сирової нафти з метою доведення її до вимог комерційного продукту, що відповідає якісним вимогам державних стандартів.

Саме з урахуванням якісних вимог до нафти відбувається процес її прийняття до транспортування магістральними нафтопроводами. Зокрема, Ліцензійними умовами провадження господарської діяльності з транспортування нафти магістральними трубопроводами, затвердженими наказом Державного комітету України з питань регуляторної політики та підприємництва від 30 вересня 2005 р. № 88, передбачається право ліцензіата (суб'єкт господарювання, який одержав ліцензію на провадження господарської діяльності з транспортування нафти магістральними трубопроводами) відмовити замовнику послуг у транспортуванні нафти у разі невідповідності якості нафти вимогам нормативних документів та стандартів (підпункт «в» п. 3.5.2.). Тобто йдеться про те, що об'єктом транспортування виступає саме товарна нафта.

Слід також вказати, що саме нафта як товарна продукція є об'єктом податкових правовідносин, про що вже було зазначено з посиланням на положення Податкового кодексу України. Аналогічний підхід знайшов закріплення в актах податкового законодавства країн ближнього зарубіжжя. Так, у податковому законодавстві окремих зарубіжних країн наголошується на тому, що до вуглеводневої сировини слід відносити нафту зневоднену, знесолену і стабілізовану²⁰.

Водночас у законодавстві окремих зарубіжних країн не проводиться відмежування понять «нафта» («сира нафта»), «товарна нафта». Зокрема, у Законі Киргизької Республіки «Про нафту і газ» від 8 червня 1998 р. № 77 нафта визначається як сира нафта, а також вуглеводні, отримані після очищення сирової нафти, переробки горючих сланців і бітумінозних порід²¹. В праві інших країн світу вуглеводнева сировина практично отожднюється за змістом з корисними копалинами, що виключає потребу у чіткій правовій ідентифікації нафти як об'єкта економічного обігу. Прикладом цього виступає Закон Норвегії «Про нафтову діяльність» від 25 березня 1985 р. № 11, що, як зазначається у науковій літературі, до вуглеводнів відносить всі рідкі і газоподібні вуглеводні, що існують у природному вигляді в надрах, а також інші речовини, що добуваються попутно з такими вуглеводнями (ст. 4)²².

Загалом аналіз правового поля України у досліджуваній сфері виявляє такий недолік, який пов'язаний з непослідовністю законодавця у правовій кваліфікації окремих вуглеводнів як нафти. Зокрема, Закон

України «Про нафту і газ» розмежовує поняття «нафта сира» та «газовий конденсат», окремо наголошуючи на можливості їх продажу (ст. 4-1). Так само і Податковий кодекс України наводить класифікацію **вуглеводневої сировини**, визнаючи такою, зокрема, нафту та газовий конденсат (підпункт 14.1.35 п. 14.1 ст. 14). І це при тому, що рівень підзаконного нормативно-правового регулювання визнає за газовим конденсатом правовий режим нафти. Зокрема, у п. 3 Інструкції про порядок приймання, транспортування, зберігання, відпуску та обліку нафти і нафтопродуктів на підприємствах і організаціях України **газовий конденсат віднесено до категорії легкої нафти** як природної суміші легких вуглеводневих сполук (С і вище), що перебувають у газі в розчиненому стані за певних термобаричних умов і переходять у рідку фазу в разі зменшення тиску до рівня, нижчого від тиску конденсації, відповідає нормативному документу, яким встановлено його якість, і є сировиною для нафтопереробного заводу.

Аналогічна правова позиція викладена в актах зарубіжного законодавства з питань нафти та газу. Зокрема, у вищезгаданому Законі Киргизької Республіки «Про нафту і газ» сира нафта визначається як будь-які вуглеводні незалежно від їх питомої ваги, витягнуті з надр у рідкому стані за нормальної атмосферної температури і тиску, включаючи рідкі вуглеводні, відомі під назвою дистилату (**газоконденсату**) або конденсації, утворені з природного газу шляхом природної конденсації.

Отже, доцільно усунути виявлені протиріччя в актах чинного законодавства України.

Ознайомлення з зарубіжним досвідом правового регулювання відносин у нафтогазовій сфері свідчить про наявність проблем іншого характеру, зокрема, пов'язаних з розмиванням меж правового режиму нафти та нафтопродуктів. Як впливає зі змісту Закону Республіки Молдова «Про ринок нафтопродуктів» від 30 липня 2001 р., нафтопродуктами визнається нафта та продукти її перегонки (ст. 2)²³. Утім, навряд чи є економіко-правове підґрунтя для змішування різнорідних категорій, які мають особливий режим правового регулювання добування (виробництва), контролю якості та кількості, оподаткування та бухгалтерського обліку.

В українському законодавстві, на відміну від правових актів зарубіжних країн, поняття нафтопродуктів міститься у підзаконних нормативно-правових актах. Так, дефініція «нафтопродукти» наводиться в ідентичному значенні в Інструкціях з контролювання якості нафти і нафтопродуктів на підприємствах і організаціях України та про порядок приймання, транспортування, зберігання, відпуску та обліку нафти і нафтопродуктів на підприємствах і організаціях України. У цих підзаконних нормативно-правових актах України термін «*нафтопродукт*» інтерпретується як продукт, отриманий під час перероблення нафти, газового конденсату або їх суміші, за винятком продуктів нафтохімії.

Водночас у контексті проведеного дослідження та виявлених економіко-правових відмінностей «нафти сирої» та «товарної нафти» слід уточнити визначення поняття *нафтопродуктів* із акцентом на те, що це продукти переробки *товарної нафти* (газового конденсату) або їх суміші.

У цілому, нафту та нафтопродукти можна розглядати у межах єдиного поняття, яким є енергетичні матеріали та продукти, що безпосередньо впливає зі змісту додатку ЕМ до Європейської Енергетичної Хартії.

Отже, резюмуючи вищенаведене, можна дійти висновку про необхідність впровадження у правовий обіг поняття «товарна нафта», який позначає результат промислової підготовки сирої нафти з метою доведення її до вимог комерційного продукту, що відповідає якісним вимогам державних стандартів.

Викладені у даному науковому дослідженні ідеї можуть бути розвинені у напрямі вдосконалення правового режиму нафти та нафтопродуктів як об'єктів господарського обігу.

¹ Кодекс України про надра від 27 липня 1994 р. № 132/94-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 36. – Ст. 340.

² Про нафту і газ : Закон України від 12 липня 2001 р. № 2665-III // Офіційний вісник України. – 2001. – № 33. – Ст. 1524.

³ Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси» : затверджено наказом Міністерства фінансів України від 20 жовтня 1999 р. № 246 // Офіційний вісник України. – 1999. – № 44. – Ст. 236.

⁴ Горбонос Ф. В. Економіка підприємств : підручник / Ф. В. Горбонос, Г. В. Черевко, Н. Ф. Павленчик, А. О. Павленчик. – К. : Знання, 2010. – 463 с. – С. 178.

⁵ Андрійчук В. Г. Економіка аграрних підприємств : підруч. – 2-ге вид., доп. і перероб. / В. Г. Андрійчук. – К. : КНЕУ, 2002. – 624 с. – С. 324.

⁶ Економічний словник-довідник / за ред. С. В. Мочерного. – К. : Феміна, 1995. – 368 с. – С. 299.

⁷ Про затвердження Класифікації запасів і ресурсів корисних копалин державного фонду надр : постанова Кабінету Міністрів України від 5 травня 1997 р. № 432 // Офіційний вісник України. – 1997. – № 19. – Ст. 104.

⁸ Податковий кодекс України від 2 грудня 2010 р. № 2755-VI // Офіційний вісник України. – 2010. – № 92. – Т. 1. – Ст. 3248.

⁹ Інструкція з контролювання якості нафти і нафтопродуктів на підприємствах і організаціях України, затверджена спільним наказом Мінпаливенерго України, Держспоживстандарту України від 4 червня 2007 р. № 271/121 // Офіційний вісник України. – 2007. – № 50. – Ст. 2063.

¹⁰ Інструкція про порядок приймання, транспортування, зберігання, відпуску та обліку нафти і нафтопродуктів на підприємствах і організаціях України, затверджена спільним наказом Мінпаливенерго України, Мінтрансв'язку України, Мінекономіки України, Держспоживстандарту України від 20 травня 2008 р. № 281/171/578/155 // Офіційний вісник України. – 2008. – № 68. – Ст. 2294.

¹¹ Порядок організації та проведення біржових аукціонів з продажу нафти сирої, газового конденсату власного видобутку і скрапленого газу, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 16 жовтня 2014 р. № 570 // Офіційний вісник України. – 2014. – № 87. – Ст. 2483.

¹² Нефтегазовая энциклопедия : в 3 т. – М. : Московское отд. «Нефть и газ» МАИ, ОАО «ВНИИОЭНГ». 2003. – Т. 2 (К–П). – 380 с. – С. 238–239.

¹³ Гаврилина Е. А. Система договорных связей на рынке нефти и нефтепродуктов : дисс. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.03 «Гражданское право; предпринимательское право; семейное право; международное частное право», 12.00.07 «Корпоративное право; энергетическое право» / Е. А. Гаврилина; Московский государственный университет им. М. В. Ломоносова. – М., 2014. – 244 с. – С. 33.

¹⁴ Міжнародна конвенція по запобіганню забрудненню з суден 1973 року // Офіційний вісник України. – 2005. – № 22. – Ст. 1251.

¹⁵ Международная Конвенция о гражданской ответственности за ущерб от загрязнения нефтью : [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/995_806/print1414053462606660

¹⁶ Гаврилина Е. А. Вказана праця. – С. 33.

¹⁷ Трубопроводный транспорт нефти : учеб. для вузов / под общ. ред. С. М. Вайнштока. – М. : Недра-Бизнесцентр, 2002. – 407 с. – С. 73–77.

¹⁸ Минеев А. И. Качество нефти и нефтепродуктов / А. И. Минеев, Е. М. Сощенко. – М. : Недра, 1976. – 78 с. – С. 3.

¹⁹ Нестерчук Ю. Н. Правовой режим нефти как объекта экономического оборота : автореф. дисс. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.03 «Гражданское право; предпринимательское право; семейное право; международное частное право» / Ю. Н. Нестерчук ; Национальный исследовательский университет «Высшей школы экономики». – М., 2012. – 24 с.

²⁰ Налоговый кодекс Российской Федерации от 5 августа 2000 г. № 117-ФЗ (ч. 2) // Собрание законодательства Российской Федерации. – 2000. – № 32. – Ст. 3340.

²¹ О нефти и газе : Закон Кыргызской Республики от 8 июня 1998 г. № 77 // Ведомости Жогорку Кенеша Кыргызской Республики. – 1998. – № 9. – Ст. 327.

²² Хаммер У. Основы нефтегазового законодательства Норвегии / У. Хаммер // Энергетическое право. – 2012. – № 2. – С. 5–13.

²³ О рынке нефтепродуктов : Закон Республики Молдова от 30 июля 2001 г. № 461-XV // Официальный монитор Республики Молдова. – 2003. – № 76. – Ст. 342.

Резюме

Чередникова Т. М. Поняття нафти та нафтопродуктів як об'єктів правовідносин з поставки.

У статті розглянуто легальні та доктринальні підходи до визначення термінів «нафта», «нафтопродукти» як об'єктів господарських правовідносин з поставки. За результатами детального аналізу нормативно-правових актів та вивчення наукових підходів до визначення сутності нафти та нафтопродуктів як об'єктів економічного обігу виявлено низку суперечностей як суто теоретичного, так і практичного характеру. Встановлено, що саме товарна нафта виступає об'єктом правовідносин з поставки. Обґрунтовано, що сам процес видобування нафти з надр ще не наділяє отриману нафту ознаками товарної продукції, оскільки це лише первісний етап у системі дій щодо створення продукції, яка має вартісний характер та цінову визначеність. Доводиться необхідність впровадження у правовий обіг поняття «товарна нафта», який позначає результат промислової підготовки сирової нафти з метою доведення її до вимог комерційного продукту.

Ключові слова: поставка, нафта сира, нафта товарна, нафтопродукти, товарна продукція.

Резюме

Чередникова Т. Н. Понятие нефти и нефтепродуктов как объектов правоотношений по поставке.

В статье рассмотрены легальные и доктринальные подходы к определению терминов «нефть», «нефтепродукты» как объектов хозяйственных правоотношений по поставке. По результатам детального анализа нормативно-правовых актов и изучения научных подходов к определению сущности нефти и нефтепродуктов как объектов экономического оборота выявлен ряд противоречий как теоретического, так и практического характера. Установлено, что именно товарная нефть выступает объектом правоотношений по поставке. Обосновано, что сам процесс извлечения нефти из недр еще не наделяет полученную нефть признаками товарной продукции, поскольку это лишь первоначальный этап в системе действий по созданию продукции, имеющей стоимостной характер и ценовое выражение. Обосновывается необходимость введения в правовой оборот понятия «товарная нефть», обозначающего результат промышленной подготовки сырой нефти с целью приведения ее в соответствие с требованиями коммерческого продукта.

Ключевые слова: поставка, нефть сырая, нефть товарная, нефтепродукты, товарная продукция.

Summary

Cherednikova T. The Concept of oil and oil products as objects of legal relationship for the supply.

The article considers legal and doctrinal approaches to the definition of the terms “oil” and “oil products” as subjects of economic relations on the supply. According to the results of a detailed analysis of legal acts and scholarly approaches to definition of essence of oil and oil products as objects of economic turnover revealed a number of contradictions as purely theoretical and of a practical nature. It is established that it product oil serves as the object of legal relations on the supply. It is proved that the process of extracting oil from the bowels not germane to the obtained oil traits of commercial products, since it is only the initial stage in the system of action for the creation of products, which has cost the character and value of the expression. The necessity of introduction into the legal turnover notion of “marketable oil”, which denotes the result of the industrial preparation of crude oil for the purpose of bringing it up to the requirements a commercial product that meets quality requirements of national standards.

Key words: supply, crude oil, commodity oil, oil products, commercial products.